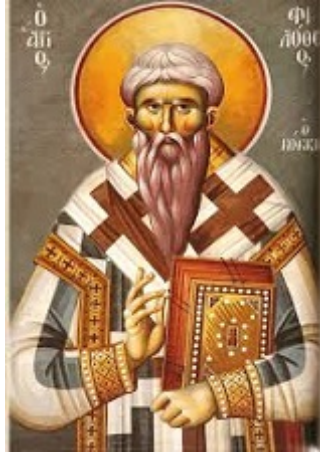

Λόγος Εγκωμιαστικός στους Αγίους της Ι.Μ.Μ. του Βατοπαιδίου του 14ου αιώνα

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο Άγιος Φιλόθεος ο Κόκκινος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως

Γεννήθηκε περί τα τέλη του 13^{ου} αιώνα στη Θεσσαλονίκη. Από νέος, μαθητεύοντας σε σπουδαίους δασκάλους, απέκτησε βαθιά γνώση της αρχαιοελληνικής, της «θύραθεν παιδείας» όπως λεγόταν τότε, και της χριστιανικής γραμματείας.

Πολύ νωρίς εγκατέλειψε τον κόσμο και έγινε μοναχός. Εγκαταβιώνει στη Μονή Βατοπαιδίου κατά την περίοδο του ησυχαστικού κινήματος συνδεόμενος πνευματικά με τον Άγιο Σάββα, του οποίου αργότερα έγραψε τη θαυμαστή ζωή.

Αργότερα μετακινείται στη Μονή της Μεγίστης Λαύρας, όπου συνδέεται στενά με τον Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά, του οποίου επίσης συνέγραψε το βίο. Ήταν υπέρμαχος της ησυχαστικής θεολογίας και ως μοναχός υπογράφει τον «Αγιορείτικο τόμο» το 1341. Το 1342 χειροτονείται πρεσβύτερος και ψηφίζεται ηγούμενος της Μονής. Εκεί μένει επτά χρόνια. Εκλέγεται από τον Πατριάρχη Ισίδωρο, μητροπολίτης Ηρακλείας, που ήταν η πρώτη μητρόπολη του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Το 1353 εκλέγεται Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Παραμένει για ένα χρόνο. Καταφεύγει στο Άγιον Όρος για να επιστρέψει το 1364, για την περίοδο της δεύτερης πατριαρχίας του, η οποία διήρκεσε δώδεκα χρόνια μέχρι το 1376. Παραιτείται, καταβεβλημένος από την ασθένεια και τα γηρατειά, ζώντας ειρηνικά και ταπεινά μέχρι πιθανώς το 1379.

Υπήρξε άριστος θεολόγος, πολυγραφότατος εκκλησιαστικός συγγραφέας, εφάμιλλος των παλαιών Πατέρων της Εκκλησίας. Τα έργα του καλύπτουν σχεδόν

όλους τους κλάδους της Θεολογίας. Συνέγραψε έργα εναντίον των αντιησυχαστών, τα λεγόμενα Αντιρρητικά, βίους αγίων, εγκωμιαστικούς λόγους, λειτουργικά, ερμηνευτικά και κανονικού δικαίου έργα, διάφορες ευχές και ακολουθίες. Συνέβαλε αποφασιστικά στην αναγνώριση της αγιότητας του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά από σύνοδο, καθόρισε τον εορτασμό της μνήμης του συντάσσοντας και ιερή ακολουθία. Φρόντισε για τη σύσφιξη των δεσμών ανάμεσα στους ορθόδοξους λαούς. Ιδιαίτερα φρόντισε για τη σύσταση της Εκκλησίας της Ουγκροβλαχίας, της σημερινής Ρουμανίας, και του εκεί κοινοβιακού μοναχισμού αποστέλλοντας εξαίρετους και άξιους μοναχούς.

Ο Άγιος Νικόδημος, Γέρων και Διδάσκαλος του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

Η Μονή του Βατοπαιδίου κατά τον 14^ο αιώνα γίνεται ισχυρός πόλος έλξεως μεγάλων μορφών από τις μεγαλύτερες πόλεις της αυτοκρατορίας κυρίως γιατί ήταν από τα σημαντικά κέντρα του Ησυχασμού. Οι υπέρμαχοι και υπερασπιστές της φιλοκαλλικής εμπειρίας και θεολογίας επιλέγουν ως τόπον ασκήσεώς τους την «περίπυστον», την ξακουστή, δηλαδή, Μονή μας είτε τα γειτονικά κελιά που βρίσκονται μέσα στα όριά της.

Σε ένα τέτοιο κελί ασκήτεψε ο Όσιος και θεοφόρος Πατέρας μας Νικόδημος, κατά κόσμον Νικηφόρος, άνδρας «θαυμαστός κατά πράξιν και θεωρίαν», όπως τον επαινεί σε εγκωμιαστικό λόγο του ο Άγιος Φιλόθεος. Ασκήθηκε προηγουμένως θεάρεστα στο όρος του Αυξεντίου, -περίφημο μοναστικό κέντρο από τον 5^ο αιώνα-, κοντά στη Χαλκηδόνα. Εραστής της νοεράς προσευχής, έφθασε σε ύψη αρετών, έγινε σκεύος του αγίου Πνεύματος και δοχείο του ακτίστου φωτός. Πλήθος μοναχών είχαν διδάσκαλο τον Όσιο Νικόδημο. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, εντυπωσιασμένος από την αρετή του, έζησε τρία ολόκληρα χρόνια, από το 1319 ως το 1322, δηλαδή μέχρι την κοίμηση του Οσίου, ως μαθητής και υποτακτικός «εν νηστεία και αγρυπνία και νήψει και αδιαλείπτω προσευχή». Τιμάται η μνήμη

του στις 11 Ιουλίου.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς

Μια από τις μεγαλύτερες πατερικές μορφές της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Εξέφρασε την ουσία της ορθοδόξου πνευματικότητας με τη διδασκαλία του για τη θέωση του ανθρώπου, την πραγματική κοινωνία δηλαδή στις άκτιστες θείες ενέργειες. Παραλείπομε τις λεπτομέρειες της ζωής του, ως γνωστές.

Μετά την κουρά και την πνευματική του κατάρτιση, πήγε και σε άλλες Μονές του ιερού μας τόπου, όπου τον οδήγησε η Θεία Χάρις. «Ετέθη επί την λυχνίαν» του Αρχιεπισκοπικού τότε θρόνου της συμπρωτεύουσας, λάμποντας ως μεγάλος φωστήρας της Εκκλησίας, ακατάβλητος θεολόγος του ακτίστου φωτός και «κήρυξ της Χάριτος». Ως μυθικός Άτλαντας, κράτησε στους ώμους του την ακρίβεια της θεολογίας και ορθοδόξου ευσέβειας. Με τους μακροχρόνιους αγώνες του κατάφερε καίριο και ολοκληρωτικό πλήγμα στη μάστιγα του νεοαρειανισμού του Βαρλαάμ του Καλαβρού, που δίδασκε ότι οι θείες ενέργειες είναι κτιστές.

Θα σημειώσουμε μόνο μια λεπτομέρεια, παραλείποντας τα υπόλοιπα. Την αναφέρει ο βιογράφος του Φιλόθεος ο Κόκκινος. Οι Άγιοι Σάββας ο Βατοπαιδινός και Γερμανός ο Αγιορείτης αναφερόμενοι στον Άγιο Γρηγόριο λένε ότι «και τα υποδήματα του εάν είχαμε και τα προσκυνούσαμε με ευλάβεια, θα προξενούσε αυτό σε μας μέγιστη ωφέλεια και αγιασμό».

Μόνο λίγα χρόνια έζησε ειρηνικά ο Άγιος, προς το τέλος της ζωής του, φροντίζοντας το ποίμνιό του. Κοιμήθηκε σε ηλικία 63 χρόνων στη Θεσσαλονίκη. Μετά από λίγα χρόνια καθιερώθηκε να τιμάται ως Άγιος, όπως γράψαμε προηγουμένως.

Ο Άγιος Ιωάσαφ ο Μετεωρίτης

Στο χορό των Βατοπαιδινών αγίων συγκαταλέγεται και ο Άγιος Ιωάσαφ ο Μετεωρίτης. Ήταν γιός του ευσεβή ηγεμόνα της Ηπείρου Συμεών Ούροσι ή Ούρεση Παλαιολόγου, που καταγόταν από τον βασιλικό οίκο των Νεμάνια. Γεννήθηκε περί το 1350 και έλαβε το όνομα Ιωάννης. Από νεαρή ηλικία αποστρεφόταν τα πράγματα του κόσμου και έδειχνε ιδιαίτερο ζήλο για την πνευματική ζωή. Είχε πνευματικό του τον άγιο Αθανάσιο τον Μετεωρίτη στον οποίον, όταν ακόμη ήταν τσάρος, έδειχνε άκρα ταπείνωση και υπακοή. Όταν πέθανε ο πατέρας του και του άφησε το βασιλικό θρόνο και τον τίτλο του τσάρου παρέδωσε τη διακυβέρνηση της χώρας στον συγγενή του Αλέξιο Φιλανθρωπινό και αποσύρθηκε στο Μοναστήρι του «Πλατυλίθου», δηλαδή στο Μεγάλο Μετέωρο, κοντά στον άγιο Αθανάσιο. Φόρεσε το ταπεινό ράσο του μοναχού, παίρνοντας το όνομα Ιωάσαφ. Η πνευματική

του προαγωγή ήταν μεγάλη, ώστε ο Άγιος Αθανάσιος πεθαίνοντας τον άφησε διάδοχό του. Επί της ηγουμενίας του τα μοναστήρια των Μετεώρων γνώρισαν τη μεγαλύτερη άνθηση στην ιστορία τους.

Το 1394 ο άγιος καταφεύγει στο Άγιον Όρος, λόγω της κατακτήσεως της Θεσσαλίας από τους Τούρκους. Εγκαταβιώνει με τους μαθητές του στη Μονή του Βατοπαιδίου, για επτά ολόκληρα χρόνια, διαμένοντας στον Πύργο του Τιμίου Προδρόμου.

Το 1401 επέστρεψε στα Μετέωρα, όπου έζησε ασκητικά σε ένα μικρό κελί μέχρι το τέλος της ζωής του, γύρω στο 1422. Η μνήμη του εορτάζεται στις 20 Απριλίου.

[Συνεχίζεται]